

Töötervishoiuteenuste kvaliteet Sihtkontrolli kokkuvõte

Tutvustus

Töötervishoiuteenuste, täpsemalt tervisekontrolli kvaliteedi teemaline üleriigiline sihtkontroll viidi läbi 2009. aasta oktoobrist kuni detsembrini. Sihtkontrolliga haarati 14 maakonda ning selle raames külastati 134 ettevõtet 22 tööinspektori poolt.

Sihtkontrolli eesmärk oli hinnata töötervishoiuarstide poolt antavat tagasisidet (tervisekontrolli otsuse kujul) tööandjale – kas see on arusaadav ja kas see sisaldab piisavalt infot, et tööandja saaks vajalikke muudatusi oma ettevõtte töökeskkonnas ja töökorralduses rakendada.

Sihtkontrolli küsimustik koosnes viiest osast. Esimeses osas hinnati tervisekontrolli otsustel olevate kõigi osapoolte (töötaja, tööandja, teenusepakkuja, töötervishoiuarst) andmete olemasolu edaspidise omavahelise suhtlemise tarbeks.

Teises osas hinnati otsuse arusaadavust, kas töötaja võib oma töökohal töötada ja kui, siis milliste piirangutega ning ka seda, kas töötervishoiuarst on otsust töötajale tutvustanud.

Kolmas osas hindas töötervishoiuarsti poolt tehtavate ettepanekute arusaadavust, selgust ning seda, kas oli aru saada, mis peaks ettepaneku rakendamisel paranema.

Neljas osa uuris, kus tervisekontrolle läbi viiakse – kas tööandja või teenusepakkuja ruumides (sh tervisekontrolli läbiviimiseks sobivaks kohandatud bussis) ning ka seda, kas töötervishoiuarst tutvus ettevõtte töökeskkonna ja töökorraldusega töökohal.

Viies osa hindas tööandja teadmisi ja tegevust tervisekontrolli valdkonnas: kas järgitakse töötervishoiuarsti soovitusi, kas töötajaid suunatakse tervisekontrolli õigeaegselt ning kas töötervishoiuarstile edastatakse vajalik info tervisekontrolli läbiviimiseks.

Tööinspektoritel oli võimalus panna kirja ka kõiksuguseid märkusi, täpsustusi ja selgitusi, kui nad seda vajalikuks pidasid. Fikseeriti ka tööandjapoolsete rikkumiste arv seoses töötajate tervisekontrolliga.

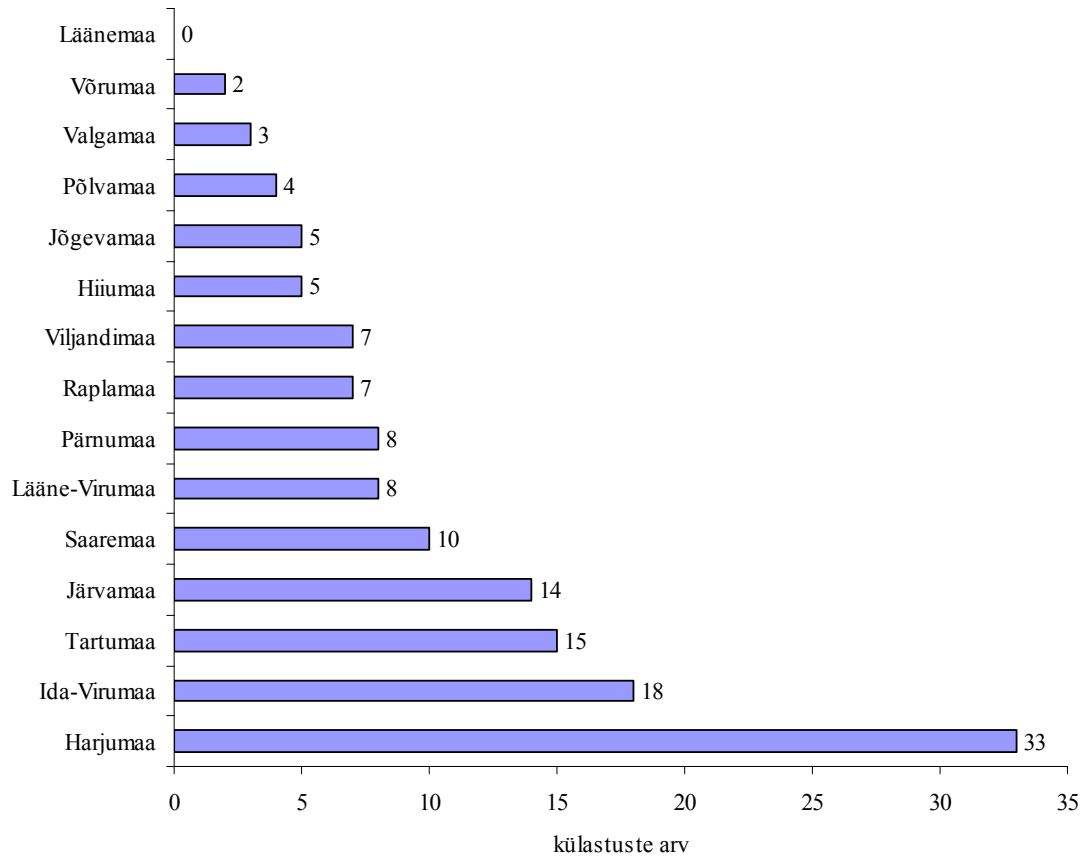
Andmefail sisaldab ka põhjalikke andmeid töötervishoiuteenuse pakkuja ning töötervishoiuarstide kohta, mis on aluseks edaspidiste järelduste tegemiseks Terviseameti töötervishoiu büroole.

Aluseks olevad õigusaktid

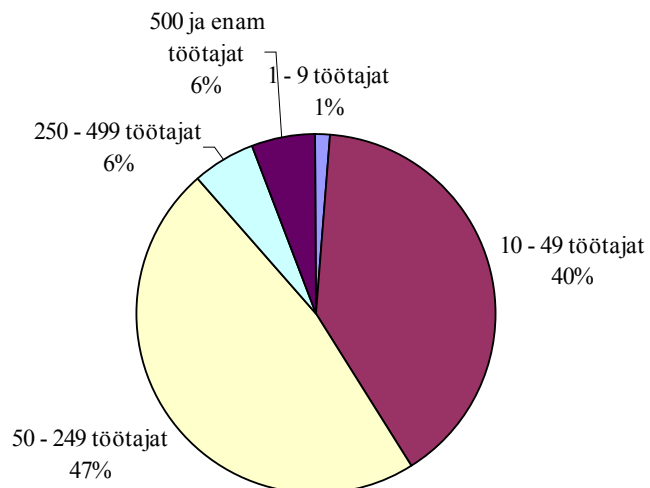
- Töötervishoiu ja tööohutuse seadus
- Sotsiaalministri 24. aprilli 2003. a määruse nr 74 Töötajate tervisekontrolli kord

Üldandmed

Joonis 1: Külastuste jaotus maakondade järgi

Joonis 2: Ettevõtete (134) jaotus töötajate arvu järgi

Tulemused

1. Tervisekontrolli otsuste üldandmed

1.	TK otsuste üldandmed	jah	ei	korrektseid (%)
1.1.	Andmed tervishoiuteenuse osutaja kohta (nimi, aadress, tegevusloa nr)	2628	178	94
1.2.	Andmed töötaja kohta (nimi, isikukood, elukoht, ametikoht)	2526	280	90
1.3.	Andmed tööandja kohta (nimi ja aadress)	2682	124	96
1.4.	Andmed tervisekontrolli läbi viinud töötervishoiuarsti kohta (nimi, kood, telefon, e-post)	2344	502	82

Tervisekontrolli otsuse andmed on kinnitatud „Töötajate tervisekontrolli korra” lisas 4. Korrektsete kõigi osapoolte andmete olemasolu eest tervisekontrolli otsusel vastutab töötervishoiuarst, kes tervisekontrolli otsuse väljastab. Andmete puudumise põhjuseks on töötervishoiuarsti-poolne puudulik tervisekontrolli otsuse täitmine.

2. Tervisekontrolli otsus

2.	Otsus	jah	ei	korrektseid (%)
2.1.	Kas otsus töökeskkonna või töökorralduse töötajale sobivuse kohta on olemas?	2866	21	99
2.2.	Kas otsus on üheselt arusaadav ja selgesti mõistetav?	2694	112	96
2.3.	Kas töötaja on otsusega tutvunud (kuupäev ja allkiri)?	2657	171	94

Otsus töökeskkonna või töökorralduse töötajale sobivuse kohta puudus 21 juhul. Töötervishoiuarst ei ole töötajale tervisekontrolli otsust allkirja vastu tutvustanud 171 juhul. Vastavalt „Töötajate tervisekontrolli korra” § 5 lõige 6-le teeb töötervishoiuarst töötajale teatavaks tema terviseuuringute tulemused ja tervisekontrolli otsuse. Töötaja kinnitab tervisekontrolli otsusega tutvumist oma allkirjaga.

Otsuse üheselt arusaadavus ja selgesti mõistetavus põhineb tööinspektorite hinnangul.

3. Ettepanekud töökeskkonna või töökorralduse muutmiseks

3.	Ettepanekud	jah	ei	korrektseid (%)
3.1.	Kas ettepanekud töökeskkonna või töökorralduse muutmiseks on olemas?	1491	1315	53
3.2.	Kas ettepanekud on sõnastatud arusaadavalt ja selgelt?	1332	909	59
3.3.	Kas ettepanekust on aru saada, mis peaks paremaks muutuma?	1257	977	56

Ettepanekute lahter oli jäetud tühjaks 1315 juhul. Ettepanekute puudumise korral võiks nimetatud lahtris olla kirjutatud „Ettepanekud puuduvad” vms, et see oleks üheselt arusaadav. 977 juhul ei olnud aru saada, mis põhjusel ettepanek tehti, puudus seos oodatava tulemusega (näiteks „muuta töökorraldust” jms).

Ettepanekute sõnastuse selgus ja arusaadavus põhineb tööinspektorite hinnangul.

Soovitavatena sõnastatud ettepanekud jäävad tööandjatele arusaamatuks.

4. Tervisekontrolli läbiviimine

4.	Tervisekontroll	jah	ei	korras (%)
4.1.	Kas töötajate tervisekontroll viidi läbi töötervishoiuteenuse pakkuja ruumides? (Bussi puhul märkida B lahtrisse "jah")	94; neist bussis: 21	45	68
4.2.	Kas töötervishoiuarst tutvus töökohal töötaja töökeskkonna ja töökorraldusega?	87	52	63

Tervisekontroll viidi 94 ettevõtte puhul läbi töötervishoiuteenuse pakkuja ruumides. Tervisekontrollibussi kasutati 21 ettevõtte puhul. Tööandja ruumides viidi tervisekontroll läbi 45 juhul

Tervisekontrolli läbiviimise koht ning töökeskkonna ja töökorraldusega tutvumine

Tervisekontrolli läbiviimise koht	Kas tutvuti töökeskkonnaga?		korras (%)
	jah	ei	
Töötervishoiuteenuse osutaja juures	37	36	50
Tervisekontrollibussis	14	7	66
Ettevõttes	37	8	82

Töötervishoiuarstid ei tutvunud tööandja sõnul töökohal töötaja töökeskkonna ja töökorraldusega kokku 52 ettevõttes. Kui tööandja juures (sh tervisekontrollibussis) viidi läbi

tervisekontroll 66 ettevõttes, siis ei tutvunud töökohal töökeskkonna ja töökorraldusega 15 ettevõttes. Töötervishoiuteenuse osutaja juures läbiviidud tervisekontrollide puhul käis arst tööandja sõnul ettevõttes töötingimustega tutvumas pooltel juhtudel ehk 37 ettevõttes.

5. Tööandja tegevus

5.	Tööandja tegevus	jah	ei	korras (%)
5.1.	Kas tööandja teab, milliste ametikohtade töötajad peavad tervisekontrolli läbima?	136	3	98
5.2.	Kas tööandja järgib töötervishoiuarsti soovitusi?	115	24	83
5.3.	Kas tööandja suunab töötajaid tervisekontrolli õigeaegselt?	105	34	76
5.4.	Kas koostatud tervisekontrolli suunatud töötajate nimekirjad on korrektsed?	112	27	81
5.5.	Kas tööandja on esitanud töötervishoiuarstile riskianalüüsi tulemused, andmed töökeskkonna ohutegurite parameetrite väärtuste kohta ning töötaja varasemate tervisekontrollide otsuste koopiad?	101	38	73

Tööandja on üldjuhul teadlik, millised töötajad tervisekontrolli suunata tuleb. Pea viiendik tööandjatest töötervishoiuarsti soovitusi ei järgi, osaliselt on see kindlasti seotud ettepanekute ja soovitude arusaamatusest – seda nii sõnastusest kui ka kaheldavast kohustuslikkusest tingituna.

Veerand tööandjatest ei suuna töötajad tervisekontrolli õigeaegselt. Põhjuseks võib olla tööandja kehv majanduslik olukord, kuid ka fakt, et osad tööandjad ei saada põhimõtteliselt töötajaid enne katseaja läbimist tervisekontrolli, toetudes ka mõningate tööinspektorite julgustusele, kes sellist tegevust soosivad. Olenevalt ohutegurite iseloomust ja töötaja tervislikust seisundist võib selline suhtumine mõnele töötajale tekitada olulisi terviseprobleeme – näiteks selgub katseaja lõpus, et töötaja ei oleks üldse tohtinud tehtud tööd teha.

Veerand tööandjatest ei esita töötervishoiuarstile erinevaid vajalikke dokumente, milleks on riskianalüüsi tulemused, andmed töökeskkonna ohutegurite parameetrite väärtuste kohta ning töötaja varasemate tervisekontrolli otsuste koopiad. Ilma vajalike alusandmeteta võib tehtud tervisekontrolli kvaliteedis kahelda – arstil puudub info eelneva tervisekontrolli kohta, samuti võivad olulised faktid jääda teadmata, kui arst ise kõike ei küsi ja kui töötaja ise kõigest ei räägi. Teada on, et osa töötajatest arsti vastuvõtul ei kaeba, kartes sellega kaasnevate piirangute või töö ümberkorralduse vajaduse tõttu oma töökohast ilma jääda. Juhul, kui tööandja ei esita vajalikke materjale ise, on töötervishoiuarsti kohus neid nõuda.

Tööandja tegevus olenevalt töötajate arvust ettevõttes

Tööandja tegevus	10 kuni 49 töötajat		50 kuni 249 töötajat	
	arv	korras (%)	arv	korras (%)
Kas tööandja teab, milliste ametikohtade töötajad peavad tervisekontrolli läbima?	55	100	63	95
Kas tööandja järgib töötervishoiuarsti soovitusi?	43	78	57	86
Kas tööandja suunab töötajaid tervisekontrolli õigeaegselt?	37	67	54	81
Kas koostatud tervisekontrolli suunatud töötajate nimekirjad on korrektsed?	39	70	57	86
Kas tööandja on esitanud töötervishoiuarstile riskianalüüsi tulemused, andmed töökeskkonna ohutegurite parameetrite väärtuste kohta ning töötaja varasemate tervisekontrollide otsuste koopiad?	36	65	53	80

Võrreldes ettevõtteid töötajate aru järgi (väiksemad - 10 kuni 49 töötajat; suuremad - 50 kuni 249 töötajat), selgub, et suurema töötajate arvuga ettevõtetes täidetakse nõudeid korrektsemalt, kui väiksemates. Ainsa erinevusena selgus, et väiksematest ettevõtetest (10 kuni 49 töötajat) kõik olid teadlikud, milliste ametikohtade töötajad peavad tervisekontrolli läbima. Suurtes ettevõtetes (50 kuni 249 töötajat) oli sama näitaja tulemuseks 95%.

Väiksematest ettevõtetest ei esita töötervishoiuarstile tervisekontrolliks vajalikke alusandmeid 35% ettevõtetest, suurtest samal ajal 20%. Väiksemate ettevõtete puhul täidetakse kõige probleemsemalt töötajate õigeaegselt tervisekontrolli suunamise nõuet – kolmandik ettevõtetest ei tee seda õigeaegselt.

Suuremad ettevõtted täidavad nõudeid korrektsemalt arvatavasti seetõttu, et neis toimivad töökeskkonna struktuurid paremini ning ühtlasi on nad ka suurema järelevalve all, kui väiksemad ettevõttes.

Järeldused

Tervisekontroll kui seadusega nõutav protseduur jääb paljudele tööandjatele segaseks ja arusaamatuks – seetõttu sageli ka mõttetuks nõudeks, mis tuleb täita vaid seetõttu, et tööinspektor seda nõuab.

Osa tervisekontrolli otsustest on täidetud puudulikult (6-18% olenevalt andmetest) – selle ainus põhjus on täitjate (töetervishoiuarstide) lohakas. Tervisekontrolli otsus jäetakse tihti ka töötajale tutvustamata (171 juhtu) ning 112 juhul ei ole arsti otsus töökeskkonna või töökorralduse töötajale sobivuse kohta tööinspektorile üheselt arusaadav.

Töetervishoiuteenus osutajad täidavad neile kehtestatud nõudeid töökohal töökeskkonna ja töökorraldusega tutvumise osas vaid osaliselt – töetervishoiuarst ei külastanud 37% sihtkontrolli käigus külastatud ettevõtetest. Töötingimustega ei tutvunud kolmandikul juhtudel isegi siis, kui tervisekontroll viidi läbi ettevõtte ruumides või tervisekontrollibussis.

Tööandjad on üldjuhul teadlikud, millised töötajad tervisekontrolli tuleb suunata, kuid veerand neist ei tee seda siiski õigeaegselt. Ettevõtetest, kus tervisekontroll toimus, ei järginud 17% töetervishoiuarsti soovitusi.

Veerand kõikidest külastatud ettevõtetest ei esita töetervishoiuarstile tervisekontrolli läbiviimiseks vajalikke alusandmeid, neist suurema osa moodustavad väiksemad ettevõtted (kuni 49 töötajat), kellel tihti vajalikud dokumendid puuduvad.

Ettepanekud

- Tõhustada järelevalvet töetervishoiuteenus pakkujate üle, et oleks tagatud kvaliteetne teenus. (Terviseamet)
- Koostada infomaterjal tööandjatele ja töötajatele tervisekontrolli, selle eesmärkide ja kasutegurite kohta, et tööandja ja töötaja oskaks nõuda kvaliteetset töetervishoiuteenust. (Terviseamet + levitamise osas ka TI)
- Täiendada „Töötajate tervisekontrolli korra” lisa nr 4: tervisekontrolli otsuse vorm (vajab läbimõtlemit ettepanekute/soovituste ning nende vormi/sõnastuse ja detailsuse osas). (kõik asjassepuutuvad)